

Tussentijdse rapportage

NCM september - december 2021

Auteur: Jan Roefs, jan.roefs@mestverwaarding.nl, 06-51013712

Datum: 31 januari 2022

I. Algemeen

NCM is het Nederlandse kenniscentrum op het thema mestverwaarding. Met NCM heeft Nederland een centraal aanspreekpunt voor het bedrijfsleven, overheden, de wetenschap en andere stakeholders. Hierdoor komen deze belanghebbenden beter met elkaar in contact, ontstaat er een gezamenlijke kennisbasis en visie en worden betere initiatieven genomen. Hiermee draagt NCM bij aan een sterke en duurzame landbouw in Nederland.

NCM heeft een [raad van toezicht](#) die een normaliter drie keer per jaar bij elkaar komt. Tijdens de laatste vergadering, op 3 december, zijn het jaarplan en de begroting voor 2022 goedgekeurd. Tijdens die vergadering heeft Dirk Kloosterboer afscheid genomen en is Richard van Lijssel benoemd als toezichthouder. Richard is in het dagelijks leven directeur technologie van Darling Ingredients. Vanuit die functie stond hij mee aan de wieg van Ecoson, een belangrijke producent van groen gas en van mestkorreltjes. Ook is Richard voorzitter van de stuurgroep van het belangrijke onderzoeksproject NL Next Level Mestverwaarding. Hierbij danken wij Dirk voor zijn betrokken, scherpe en deskundige bijdrage als lid van onze RvT en wensen we Richard veel succes toe.

Sinds 1 september zijn Rembert van Noort en Jos de Kleijne twee dagen in de week werkzaam voor NCM. Allebei en ook Jan Roefs staan niet op de loonlijst van NCM, maar sturen maandelijks een declaratie. Hiermee hebben we een 'team NCM' gevormd, en NCM heeft hiermee duidelijk meer body gekregen en ook zijn we zo minder kwetsbaar. We komen standaard een keer per maand bij elkaar en verder hebben we dagelijks contact via de telefoon, MS Teams of bij bijeenkomsten. De samenwerking verloopt in een constructieve sfeer waarbij eenieders capaciteiten op de juiste plek worden ingezet.

Financieel zal NCM in 2021 een positief resultaat behalen. De belangrijkste reden is dat begin 2021 nog niet alle toezeggingen voor de huidige periode (2021-2022-2023) binnen waren en de uitbreiding in mankracht pas in september heeft plaatsgevonden. Een andere reden is dat NCM een buffer nodig heeft om betalingen te kunnen verrichten. Het streven en de verwachting is dat over de periode van drie jaar (2021-2022-2023) NCM netto een resultaat van 0 zal behalen.

II. Taak 1: NCM als kenniscentrum

Website/publicaties

NCM vergaart en duidt relevante informatie, waarvoor onze website www.mestverwaarding.nl een belangrijk medium is. We plaatsen gemiddeld 10 à 15 artikelen per week met actualiteiten, resultaten uit studies, informatie van bedrijven enz. enz. De website wordt ruim 250 keer per dag bezocht en goed gewaardeerd. Iedere vrijdag verstuurt NCM een nieuwsbrief waardoor geabonneerden een snel en gemakkelijk overzicht hebben van deze nieuwe publicaties. Inmiddels hebben meer dan duizend mensen zich op deze nieuwsbrief geabonneerd. Deze dienst wordt zeer goed gelezen en gewaardeerd.

NCM vervult veelvuldig de rol van vraagbaak, waarbij mensen met zeer uiteenlopende achtergronden hun vragen of ideeën kunnen delen met ons. We proberen hen te helpen met een antwoord, klankbord of door hen te helpen met de gezochte deskundigheid, contacten e.d. Meestal gebeurt dit per mail of telefonisch, maar ook hebben we in de periode september-december 2021 31 afspraken hiervoor gehad. NCM vervult de klankbordrol daarnaast ook in verschillende projecten, stuurgroepen, beleidsdiscussies e.d. Soms is NCM daar ook direct partner in is. Hierdoor wordt het netwerk en de expertise van NCM voortdurend verder versterkt.

Via het project Leerreis Nutriëntenkringloop ontwikkelen we – in samenwerking met Groen Kennisnet (valt onder Wageningen UR) – een kennisportal met een ‘wikimest’ en een slimme zoekfunctie op onze website. Afgelopen trimester hebben we verder gewerkt aan het ‘vullen met inhoud’ van de wikimest. Het is de bedoeling dat de wikimest in het voorjaar voldoende gevuld is om het wereldkundig te maken. In de loop der tijd zal deze steeds completer worden.

NCM heeft zelf één bijeenkomst georganiseerd: op 2 december hebben een webinar waar we onze jaarlijkse ‘[inventarisatie export en verwerking dierlijke mest](#)’ hebben gepresenteerd. Ook bespraken we toen onze studie ‘[Mestbalans 2030](#)’ waarin we een inschatting doen van beleidsmaatregelen op de toekomstige mestproductie- en plaatsingsruimte. Aan het webinar hebben 90 mensen deelgenomen.

Het belangrijkste evenement in het najaar voor NCM, [Manuresource](#), hebben we vanwege de corona-situatie moeten uitstellen tot 11 en 12 mei 2022. Manuresource is een toonaangevende internationale conferentie voor wetenschappers, beleidsmakers, adviseurs en andere professionals op het gebied van mestverwerking en – verwaarding. Na de conferentie van twee dagen wordt op de derde dag een excursietour gehouden naar drie toonaangevende mestverwerkers in Noord-Brabant. Manuresource wordt georganiseerd door Universiteit Gent, VCM, Inagro en NCM.

III. Taak 2: NCM als aanjager van innovatie

Innovatieagenda

In diverse gremia wordt nagedacht over de toekomst van de Nederlandse landbouw, en hier heeft mestverwaarding steevast een prominente plek in. Dat is ook logisch, want mest raakt aan belangrijke beleidsthema's. Denk aan stikstof, waterkwaliteit, kringlopen, klimaat, bodem, voedsel en economie. Beter omgaan met mest (niet alleen economische maar ook maatschappelijke mestverwaarding) is belangrijk om vooruitgang te boeken op deze thema's. Door de complexiteit en door andere oorzaken valt het niet mee om een heldere en eenduidige innovatieagenda te maken, hoewel het duidelijk is dat men er wel behoefte aan heeft.

In 2021 jaar hebben we daarom verschillende visies en agenda's geanalyseerd. Helaas zijn we er niet in geslaagd om hieruit een alles overkoepelende innovatieagenda op te stellen. Dat ontslaat NCM echter niet van de taak om bij te dragen aan een beter gezamenlijk beeld waar kennisontwikkeling en innovatie zich op zou moeten richten. NCM draagt daarom bij aan diverse overleggen waar hieraan wordt gewerkt. Belangrijke voorbeelden hiervan zijn het programmateam MMIP A1 (=kringlooplandbouw) van de topsector Agri&Food, de stuurgroep 'stallen en mestverwaarding' van Coviva, verschillende provinciale agenda's en sinds kort een samenwerking over 'mestverwaarding (incl. milieu van stal tot land) tussen vijf provincies.

We blijven ons inzetten om hierin onze bijdrage te leveren.

Fieldlab

Bij innovatieve oplossingen is het niet alleen belangrijk dat de goede ideeën ontstaan en dat dit beeld breed gedragen wordt, maar ook dat ze in de praktijk worden gebracht. Dit laatste is zelfs een van de grootste knelpunten. Gezien het grote aantal thema's waar tegelijkertijd aan moet worden gewerkt is een systeembenadering vanuit de praktijk bij mestverwaarding zeker heel belangrijk.

In een samenwerking tussen het agrarische bedrijfsleven en de overheid werken we momenteel hard aan het opzetten van een fieldlab 'integrale bedrijfssystemen stallen en mestverwaarding'. Het doel hiervan is om de beste voorbeelden te creëren en te etaleren. Kansrijke innovatieve bedrijfssystemen worden geholpen om succesvol te worden in de praktijk. Soms moeten ze nog uitgewerkt worden, soms is het zoeken naar een verdienmodel, soms ontbreekt het nog aan een wetenschappelijke validatie, soms zijn er knelpunten in de regelgeving, en komt een ondernemer allerlei hobbels tegen. Door hen te helpen en een netwerk te vormen ontstaan die beste voorbeelden, die dan als inspiratie en voorbeeld dienen voor collega-ondernemers.

Partners in het project zijn op dit moment: LNV, vijf provincies, LTO, Coviva en het agribusiness-consortium van NL Next Level Mestverwaarding.

Hier wordt de innovatie en de gemeenschappelijkheid ervan dus van onderuit opgezet.

Projecten

NCM is in de volgende projecten direct partner:

De PPS [NL Next Level Mestverwaarding](#) gaat zijn laatste jaar in. Belangrijke focus dit jaar is een wetenschappelijke bijdrage te leveren aan het zojuist genoemde fieldlab. Hiervoor is in het jaarplan een aantal onderzoeksvragen benoemd die antwoord geven op hiervoor relevante vraagstukken. Deze richten zich met name op de afstemming tussen schakels in de keten stal-opslag-verwerking-aanwending. Ook kijken we vooruit naar de periode na het project en naar de disseminatie van kennis naar de praktijk.

NCM neemt deel aan de stuurgroep en heeft een belangrijke rol in de communicatie. Ook denken we in de diverse onderzoeken actief mee.

[Nitroman](#) is een Interreg-project Vlaanderen-Zuid Nederland waarin op verschillende manieren wordt gewerkt aan een betere verwaarding van waterige stromen uit drijfmest, veelal geschikt als kunstmestvervanger (RENURE). Dit doen we met name door: ondersteunen van techniekleveranciers (specifiek Strocon en Detricon), veldproeven en -demo's, een rekentool, brochures, bijeenkomsten. Op Manuresource wordt een parallelle sessie ingevuld door Nitroman. Ondanks veel communicatie, onder andere via aandacht in de vakbladen, valt het niet mee om de doelgroep (producenten en gebruikers van de meststoffen) actief betrokken te krijgen.

In de [PPS Betere stal, betere mest, betere oogst](#) zoeken we naar oplossingen in de economische, landbouwkundige en ecologische verwaarding van meststromen uit nieuwe stalsystemen (met veelal mestscheiding aan de bron), van stal tot land. In december heeft de tweede vergadering van de stuurgroep plaatsgevonden in Oirschot waarbij we ook Pigster hebben bezocht. Bij dit systeem (prototype) worden varkens beloond met een snoepje als je op de juiste plek urineren, en op deze wijze worden feces en urine direct bij de bron apart gehouden. En zo zijn er elf innovaties, de een praktijkrijper dan de andere, direct partner. Het programma bestaat uit een aantal werkpakketten met werkgroepen. Deze hebben allemaal de hoofdlijnen voor 2022 bepaald. Een van de activiteiten van WP3 (gebruik van de meststoffen op het land) is het begeleiden van praktijkdemonstraties van regionale initiatieven. NCM is penvoerder (vz stuurgroep) en denkt inhoudelijk mee. Hierbij streven we naar maximale afstemming met andere projecten van binnen en buiten Wageningen UR.

De [Leerreis Nutriëntenkringloop](#) is bedoeld om de kennis uit projecten, van regionaal tot Europees, beter te bundelen en naar de praktijk te brengen. Hiervoor is een aantal activiteiten verricht:

- Een almanak met projecten en een aantal filmpjes om inspirerende projecten aan de praktijk te tonen. Daarnaast zoals gezegd het maken van een wikimest.

- Drie thematische communities (mestverwaarding, regionale kringlopen en gebruik organische reststromen in de akkerbouw) zijn gevormd waarin deskundigen uit het bedrijfsleven, adviesorganisaties, wetenschap e.d. bij elkaar kunnen komen. Hierdoor helpen we de specialisten om elkaar te ontmoeten en de juiste vragen te benoemen. Wageningen UR heeft uren beschikbaar om deze uit te zoeken.

Op 20 mei gaat NCM i.s.m. de andere partners in het project een netwerkdag organiseren voor regionale projecten.

IV. Taak 3: NCM als ondersteuner van mestverwaarding

NCM ondersteunt de sector en soms ook specifiek bedrijven in hun marktbenadering, van lokaal tot internationaal. Dit kan via bovenstaande of andere (regionale) projecten, of bijvoorbeeld ook door informatie te verschaffen of door mensen met elkaar te verbinden. Andere voorbeelden zijn de Free Sales Certificaten die NCM voor exporterende bedrijven op verzoek verschaft of de werkgroep implementatie EU Meststoffenverordening.

Specifiek noem ik het opzetten van een kwaliteitssysteem met private certificering voor de productie van kunstmestvervangers (=RENURE). RENURE zijn meststoffen die, na goedkeuring door de Europese Commissie, geproduceerd worden uit dierlijke mest maar mogen worden aangewend als ware het kunstmest. Vandaar de term kunstmestvervanger. Aangezien het fracties uit mest betreft is het belangrijk dat de productie goed geborgd gebeurt, echter ook op een wijze dat de handhaver niet overbelast wordt en dat de praktijk er mee uit de voeten kan. Het antwoord is een transparant kwaliteitssysteem.

NCM is hiermee aan de slag gegaan en heeft een werkgroep gevormd om dit op te gaan zetten. Deelnemers zijn NCM, stichting Mestafzetcontrole, het ministerie van LNV, RVO, NVWA, Kiwa VERIN (certificeerder), vijf producenten uit de mestverwerking, melkvee- en varkenshouderij, LTO, Cumela en POV. Daarnaast zullen we aan de hand van drie productgroepen (mineralenconcentraat, teruggewonnen ammoniumzouten en 'overig') klankbordbijeenkomsten organiseren om het geluid uit de praktijk zo goed mogelijk mee te nemen. Dit organiseert NCM samen met LTO, POV en Kiwa VERIN.

Eind 2021 is de definitieve beslissing genomen om hiermee van start te gaan. Kiwa VERIN heeft inmiddels de opdracht gekregen om de certificering uit te werken.

Het project zal door en via NCM worden georganiseerd. Afgelopen maanden is daarom ook veel tijd besteed aan de financiering van het project. Het blijkt dat er een groot draagvlak is: inmiddels zijn zodanig toezeggingen binnen dat het project kostenneutraal kan worden uitgevoerd, waarbij er ook middelen beschikbaar zijn om bijvoorbeeld eerste audits uit te voeren.

[In dit artikel](#) geven we een toelichting over de voortgang van de toelating van RENURE in Nederland en de certificering.